

Pedagogisch beleid

Kinderdagverblijf het Korfje

Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleid van Kinderdagverblijf het Korfje. In dit beleid verwoorden wij onze handelwijze ten aanzien van de in ons kinderdagverblijf geplaatste kinderen.

Dit pedagogisch beleid is bedoeld voor de ouders van kinderen van de kinderdagopvang en alle pedagogisch medewerkers die op het Korfje werkzaam zijn. Het geeft de ouders inzicht in hoe wij met kinderen werken en wat wij belangrijk vinden. Voor de pedagogisch medewerkers biedt dit beleid een leidraad. Voor het management is het een instrument om de kwaliteit te waarborgen.

Binnen Kinderdagverblijf het Korfje, werken we volgens de visie dat kinderen uniek zijn.

Kinderdagverblijf het Korfje draagt verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging van de kinderen die door de ouders aan ons worden toevertrouwd.

Vanwege deze verantwoordelijkheid hebben wij onze visie op de opvoeding en de ontwikkeling van kinderen en de rol van het kinderdagverblijf beschreven in onderliggend pedagogisch beleid. Ook omschrijven wij, als partners in de opvoeding, het beleid ten aanzien van de omgang met ouders.

In het eerste gedeelte staan de algemene uitgangspunten van het pedagogisch beleid beschreven. De volgende onderwerpen zullen in het eerste gedeelte aan bod komen:

- Visie van het Korfje
- Emotionele veiligheid
- Het ontwikkelen van persoonlijke en sociale competenties
- De overdracht van normen en waarden

In het tweede gedeelte vindt u een vertaling naar de praktijk.

Bij kinderdagverblijf het Korfje is één verticale groep voor kinderen van 0 – 4 jaar en 1 buitenschoolse opvang groep voor kinderen van 4-12 jaar. Daarnaast biedt het Korfje de mogelijkheid om kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar op te vangen in een Peuter+ groep. Dit vindt plaats in de BSO ruimte als de BSO er geen gebruik van maakt. Het Korfje is gevestigd in multifunctioneel pand HeerderHaegen in Heerde, waar ook dagbehandeling voor ouderen wordt aangeboden en boven ook woon-appartementen gevestigd zijn.

In dit beleid worden de termen 'ouders' en 'pedagogisch medewerker(s)' diverse malen gebruikt. Waar staat 'ouders' wordt bedoeld 'ouders/verzorgers' en waar staat 'pedagogisch medewerkers' worden zowel vrouwelijke als eventuele mannelijke medewerkers bedoeld.

Heerde, februari 2024

Inhoudsopgave

Inleiding

Inhoudsopgave

1. Visie
- 1.1 Kind en opvoeding
2. Emotionele veiligheid
3. Ontwikkelen persoonlijke en sociale competenties
- 3.1 spelen met loose parts
4. Overdracht normen en waarden
5. De stamgroep
- 5.1 Algemeen
- 5.2 Dagindeling
- 5.3 Het verlaten van de stamgroep
- 5.4 Wennen
- 5.5 Extra dagdelen
- 5.6 Flexibele opvang
- 5.7 De stamgroep ruimte
- 5.8 Peuter+ groep
6. De pedagogisch medewerker, beleidsmedewerker/coach en andere volwassenen op de groep
- 6.1 De pedagogisch medewerker
- 6.1.1 Uitgangspunten taakopvatting pedagogisch medewerkers en omgang met de kinderen
- 6.2 De pedagogisch beleidsmedewerker/coach
- 6.2.1 Uitgangspunten taakopvatting pedagogisch beleidsmedewerker/coach
- 6.3 Ondersteuning door andere volwassenen
- 6.3.1 Stagiaires
- 6.3.2 Vrijwilligers
- 6.3.3 Andere volwassenen
- 6.4 Drie-uurregeling
7. Observatie, verwijzing, protocollen, Kind volgsysteem
- 7.1 Verwijsindex
8. Contact met ouders, mentorschap
9. Oudercommissie
10. Wet Kinderopvang
11. Film- en fotomateriaal
12. Samenwerking zorginstelling
13. Reggio Emilia
- 13.1 kindgericht werken
- 13.2 Pedagogiek van Reggio Emilia
- 13.3 Creativiteit
- 13.4 Documenteren
- 13.5 De meerwaarde voor het kind

1. Visie

Binnen Kinderdagverblijf het Korfje gaan wij er van uit dat ieder kind de drang in zich heeft zich te ontwikkelen en dat doet op zijn eigen manier op basis van aanleg en temperament. Kinderen maken een snelle ontwikkeling door. Die ontwikkeling speelt zich af op verschillende gebieden:

- Lichamelijk
- Sociaal emotioneel
- Spel
- Taal
- Cognitief
- Motorisch

Er zijn verschillende manieren om deze ontwikkeling te bekijken. Drie theorieën zijn: rijpingstheorie (kinderen leren alles vanzelf), leertheorie (je kunt kinderen alles leren) en interactietheorie. Wij voelen ons het meest aangesproken door de interactietheorie. We zien de interactie (= wederzijdse beïnvloeding) van de personen met zijn of haar omgeving als belangrijke bron van ontwikkeling.

Onze uitgangspunten hierbij zijn:

- De omgang met de kinderen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid. Hierdoor leert een kind dat hij de moeite waard is. Het kind wordt uitgenodigd zijn mening te uiten. Ook respecteren wij het als een kind iets niet wil.
- Kinderen krijgen de kans zich te ontwikkelen door zelf ontdekkend om te gaan met materialen in een rijke leeromgeving. Wij stimuleren dat kinderen zelf aan de slag gaan, nieuwsgierig zijn en zich verwonderen. Als kinderen hierom vragen of als we zien dat ze vastlopen reiken wij een helpende hand.
- Kinderen mogen leren van fouten en conflicten. Als kinderen 'fouten' maken of zich vergissen, wijzen wij het kind op het eigen gedrag en de consequenties voor anderen. Wij stimuleren dat kinderen hun eigen vergissingen zelf herstellen.
- Kinderen leren ook in relatie tot anderen zichzelf te zijn. Wij willen kinderen leren dat zij voldoende weerbaar zijn, dat zij voor zichzelf en hun eigen ideeën opkomen.
- Een kind moet de kans krijgen in aansluiting op zijn eigen niveau en in zijn eigen tempo de wereld om zich heen te ontdekken en er creatief mee om te gaan. Ieder kind ontwikkelt zijn mogelijkheden in zijn eigen tempo. Wij willen geen ongezonde competitie tussen kinderen: sneller is niet altijd beter, assertief niet altijd plezieriger. Het kind mag zichzelf zijn. Wij spreken kinderen aan op hun eigen mogelijkheden en stimuleren dat zij deze zo goed mogelijk ontwikkelen.

1.1 Kind en opvoeding

Doel van de opvoeding vinden wij dat kinderen zich ontwikkelen tot evenwichtige mensen die hun eigen talenten kennen en gebruiken en met plezier in het leven staan. Dit evenwicht realiseren wij door in het kinderdagverblijf situaties te creëren die ervoor zorgen dat kinderen zich prettig voelen, vertrouwen hebben in hun eigen kunnen, voor zichzelf op kunnen komen, respect ontwikkelen voor zichzelf en voor anderen, positief kritisch in de maatschappij staan, zelfstandig zijn en sociaal vaardig. Hoewel het opvoeden van kinderen primair een taak is van ouders leveren pedagogisch medewerkers in het kinderdagverblijf onmiskenbaar een bijdrage aan deze opvoeding. Een goed contact tussen pedagogisch medewerker en ouders is daarbij onmisbaar.

Uitgangspunten bij de opvoedingstaak van de pedagogisch medewerkers zijn:

- Opvoeden vanuit de opvattingen volgens het interactiemodel. Bij dit opvoedingsmodel wordt de interactie (= wederzijdse beïnvloeding) van de persoon met zijn of haar

omgeving (andere kinderen, rijke leeromgeving en volwassenen) als belangrijkste bron van ontwikkeling gezien.

- Veiligheid bieden. Alleen als een kind zich veilig voelt in een omgeving en bij de pedagogisch medewerker zal het zichzelf kunnen zijn. Vanuit deze basis krijgt het kind de ruimte zich verder te ontwikkelen. Een kind ontleent een groot deel van zijn veiligheid aan de wetenschap dat wij altijd zullen helpen wanneer dat nodig is.
- Eigen verantwoordelijkheid leren dragen. Een kind moet leren verantwoordelijkheid te dragen op het eigen niveau. Een kind leert wat de gevolgen zijn van keuzes die hij of zij maakt.
- Zelfstandigheid bevorderen. Door een veilige omgeving durft een kind steeds nieuwe dingen uit te proberen. Door de omgeving in het kinderdagverblijf aan te passen aan het jonge kind stimuleren wij het 'zelf doen' van een kind. Helpen met tafel dekken, zelf je brood smeren, kleine wc'tjes en plaskaarten om de zindelijkheid te stimuleren, zelf aan en uit kleden, jas/schoenen zelf aan proberen te doen, handjes en gezicht poetsen met een washand na het eten en zelf ook opruimen in de wasmand. Kinderen leren van elkaar door naar elkaar te kijken en elkaar te helpen als het niet lukt. Oudere kinderen worden dan ook gestimuleerd jongere kinderen te helpen waar dat mogelijk is.
- Respect hebben voor elkaar. In het kinderdagverblijf komen kinderen heel jong in aanraking met veel andere kinderen. Hierdoor leren ze dat kinderen er allemaal anders uitzien en op hun eigen manier reageren op zaken. De pedagogisch medewerker heeft als taak de kinderen te leren dat er voor iedereen een plaats is, dat kinderen luisteren naar elkaar en zorg hebben voor elkaar. Er wordt geen verschil gemaakt in het omgaan met jongens of meisjes. Zo mogen bijvoorbeeld ook jongens een prinsessenjurk dragen als zij dit willen en spelen meisjes ook met auto's of willen 'vader' zijn tijdens een rollenspel.
- Aandacht en respect voor de eigen identiteit van het kind. Ieder kind heeft zijn of haar 'eigen aardigheden'. De pedagogisch medewerker houdt daar rekening mee. De pedagogisch medewerker biedt het kind bescherming en geeft steun bij het ontwikkelen van een positief zelfbeeld. Door middel van een positieve benadering, het stimuleren en het geven van complimenten.

2. Emotionele veiligheid

Op Kinderdagverblijf het Korfje willen we een huiselijke en warme sfeer creëren waarin alle kinderen zich veilig en geborgen voelen. Een plek waar ieder kind zichzelf kan en mag zijn. Geborgenheid en veiligheid creëer je door structuur aan te bieden. Zoals vaste pedagogisch medewerkers en duidelijke afspraken. Daarom zorgen we voor de aanwezigheid van vaste pedagogisch medewerkers en vaste invallers op de groep. Er vinden zo weinig mogelijk wisselingen plaats op één dag. Tevens worden aan een kind maximaal twee vaste pedagogisch medewerkers gekoppeld (met uitzondering van ziekte, verlof of vakantie). Per opvang dag is minimaal één van deze twee vaste pedagogisch medewerkers werkzaam op de groep van het kind. Doordat we medewerkers verdeeld over de week inzetten zijn ze over het algemeen bekend met de meeste kinderen. Ook hangen er op groep foto's van alle medewerkers zodat de kinderen en de ouders er al een beeld bij hebben. Als er afgeweken wordt van de vaste gezichten criterium zal er zorgvuldig gekeken worden welke medewerker wordt ingezet. Zo worden eerst medewerkers van de dagopvang gevraagd te werken die bekend zijn met de groep, daarna zal er gekeken worden of er een andere vaste medewerker of vaste invalkracht ingezet zal worden. Omdat we in een klein team werken zijn alle medewerkers wel bekend met alle groepen. Ook de leidinggevenden zijn bekenden voor de kinderen omdat zij op kantoordagen regelmatig de groep binnen lopen en op deze manier ook in contact zijn met de kinderen. Ook hanteren we een vast dagritme op de groep.

De pedagogisch medewerker reageert positief op de kinderen en corrigeert waar nodig. Aandacht voor het kind betekent een knuffel voor het ene kind en een stoeipartijtje voor het andere kind. Stimuleren waar mogelijk en sturend daar waar dit nodig is. Als we met de kinderen praten, is dat zoveel mogelijk op het niveau van de kinderen, letterlijk en figuurlijk (op ooghoogte). In onze omgang met de kinderen bekrachtigen wij positief het gewenste gedrag van het kind, zeggen wij wat we verwachten van een kind en niet alleen wat niet mag. Een kind laat geen ongewenst gedrag zien omdat het 'stout' is, maar om aan een behoefte te voldoen. Bijvoorbeeld de behoefte aan aandacht.

Belangrijk in de omgang met kinderen vinden wij:

- Ieder kind is een individu op zich en mag zijn of haar eigen mening geven
- Een warme en accepterende houding
- Een kindgerichte benadering
- Consequent en duidelijk zijn
- Respect tonen
- Gelijkwaardig zijn
- Belangstellend en betrokken
- Plezier beleven
- Een positieve benadering, complimenten geven, zodat een kind een positief zelfbeeld kan ontwikkelen

Door middel van een dergelijke omgang met de kinderen willen wij een vertrouwensband opbouwen.

Ook in de groeps- en buitenruimte zorgen we dat kinderen zich veilig voelen (en veilig zijn!). We vinden de volgende aspecten in de groepsruimte belangrijk, om zodoende de emotionele veiligheid te waarborgen:

- De groepsruimte is verzorgd, overzichtelijk, straalt rust uit en is gezellig.
- Er zijn verschillende speelhoeken (o.a. een bouwhoek, huishoek, themahoek/winkeltje, rustige plek voor de baby's bv de grondbox) waar kinderen uitgedaagd worden in hun ontwikkeling (rijke leeromgeving). Er is ruimte voor diverse soorten spel en ruimte zodat kinderen zich terug kunnen trekken. De aanwezige spelmaterialen passen bij de hoeken.
- De ruimte is herkenbaar voor de kinderen, speelgoed en spullen staan op een vaste plek. En er wordt niet vaak veranderd. Mochten er veranderingen plaatsvinden dan gebeurt dit zoveel mogelijk in aanwezigheid van en/of samen met de kinderen.
- Het spelmateriaal staat op kind hoogte zodat ze het zelf kunnen pakken. Het opruimen wordt gestimuleerd (wat hoort waar). We ruimen samen op voor de kring en tafelmomenten.

3. Ontwikkelen persoonlijke en sociale competenties

Er zijn diverse aspecten die er voor zorgen dat kinderen de ruimte krijgen om hun persoonlijke competenties en sociale competenties te ontwikkelen.

Eén daarvan is de benadering van de pedagogisch medewerker naar het kind. Wij benaderen kinderen positief. Wij luisteren goed naar het kind, zijn sensitief en geven echte aandacht. Door observatie schatten wij in of een kind met rust gelaten wil worden of juist aandacht nodig heeft en houden hier rekening mee. Als een kind verdrietig is, troosten we en praten met het kind hoe wij verder kunnen helpen. Als een kind angstig of onzeker is tonen we begrip voor het gevoel en zullen we het eerst samen doen, dan langzaam alleen laten doen. We laten merken dat we het fijn vinden dat de kinderen er zijn.

De pedagogisch medewerker heeft aandacht voor het individuele kind en voor de groep kinderen. Nieuwe kinderen, die nog moeten wennen, krijgen de eerste weken extra aandacht. De pedagogisch medewerker is vooral stimulerend naar de kinderen, waarbij indien nodig ook sturend en corrigerend

wordt opgetreden. De pedagogisch medewerker kijkt goed naar de behoefte van de kinderen, betreft andere kinderen bij het spel, stimuleert dat kinderen samen spelen en van elkaar leren (kinderen zijn elkaars pedagoog) en speelt/does zelf mee (leren van de interactie met de volwassene). Kinderen helpen de pedagogisch medewerker bij taken, zoals de was opvouwen, tafel dekken, opruimen van speelgoed. De pedagogisch medewerker stimuleert kinderen om problemen en conflicten zelf op te lossen.

Een ander aspect is dat door middel van uitdagende hoeken en uitdagende materialen wij er voor zorgen dat een kind tot ontwikkeling komt. Meestal kiezen kinderen speel materiaal wat aansluit bij hun niveau en doen op deze manier zelf veel ontdekkingen. Er zijn ook 'levensechte' materialen om mee te spelen, zoals pannen (in de zandbak buiten en verkleedkleren). Er zijn attributen om rollenspellen te kunnen spelen. Het spel materiaal wordt regelmatig gewisseld. De pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld hoe om te gaan met de spel materialen en spelen regelmatig mee. Er zijn verschillende hoeken voor rustig en druk spel. Er zijn regels rondom het gebruik van de ruimte en hoeken en dit wordt met de kinderen besproken.

Ook de activiteiten zijn gevarieerd en gericht op alle ontwikkelingsgebieden. De activiteiten zijn afgestemd op de leeftijd en ontwikkelingsniveau van de kinderen en vinden zowel binnen als buiten plaats. De eigen creativiteit en het eigen initiatief wordt gestimuleerd. Wij werken daarom niet toe naar 'volwassen eindproducten'. Indien we 'voorbewerkte voorbeelden' gebruiken, mag een kind dit naar eigen fantasie en creativiteit afmaken.

Er zijn verschillende gezamenlijke activiteiten. Er wordt samen gedronken en gegeten, spellen gespeeld, verjaardagen gevierd en uitstapjes gemaakt. We leren de kinderen rekening te houden met elkaar, bijvoorbeeld elkaar niet hinderen tijdens het spel en rekening houden met slapende kinderen. We leren kinderen naar elkaar te luisteren, op de beurt wachten en dingen te delen.

3.1 Spelen met loose parts

Loose parts zijn losse materialen/voorwerpen die kinderen kunnen manipuleren, verplaatsen en combineren op oneindig veel manieren. Omdat er geen vastgesteld doel is bij loose parts stimuleer je het denkproces van de kinderen. Bij een puzzel is bijvoorbeeld maar één oplossing mogelijk terwijl de peuters bij een loose parts activiteit volop het spel kunnen manipuleren. Er is geen goed en er is geen fout. Het stimuleert dus ook het zelfvertrouwen van de kinderen.

Bij kinderdagverblijf het Korfje spelen de kinderen al vrij snel met deze spel materialen. Zo zijn er voor de allerkleinste kinderen verschillende stoffen/lapjes waarmee hun zintuigen worden gestimuleerd. Zij voelen en kijken naar de materialen en ontdekken zo wat ze er allemaal mee kunnen. Soms maakt iets ook geluid en prikkelen ze ook deze zintuigen. Zintuiglijke ontwikkeling is minstens zo belangrijk bij een kind als alle andere ontwikkelingsgebieden en gebeurt al vanaf de geboorte als kinderen de wereld ontdekken door alles in hun mond te stoppen. Vanaf ongeveer een jaar spelen de kinderen aan tafel met materialen zoals magisch zand, klei, boomschors, ongekookte rijst of macaroni, verschillende bakjes, schepjes, dopjes, takjes, boomstammetjes, pegdolls enz. de materialen zijn eindeloos en worden bewaard in mandjes en bakken en door elkaar aangeboden. Soms op een dienblad maar ook op de lichttafel wordt gespeeld met verschillende materialen. Ook natuurlijke materialen zoals blaadjes in de herfst of schelpjes of zand in de zomer zijn een leuke uitdaging om eens te onderzoeken op de lichttafel.

Meestal spelen kinderen alleen met dit materiaal zodat zij eindeloos hun eigen fantasie en mogelijkheden kunnen ontdekken, maar ook kiezen zij er vaak zelf voor om dit spel samen met een vriendje of vriendinnetje te spelen. Zo stimuleren wij samenspel, kijken en leren ze van elkaar en wordt hun ontwikkelingsgebied uitgebreid door nieuwe dingen en ideeën die ze van elkaar zien. Soms om deze laatste reden kiezen wij er ook voor een jonger kind en een iets ouder kind samen te laten spelen met deze materialen.

4. Overdracht normen en waarden

Iedereen heeft zijn eigen normen en waarden en brengt deze op de kinderen over. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers zich hiervan bewust zijn. De voorbeeldfunctie die de pedagogisch medewerkers hebben is van groot belang. Wij wijzen de kinderen op gewenste omgangsnormen (zo nodig leren wij die aan) door deze steeds te benoemen en kinderen eraan te herinneren. Gewenste omgangsnormen vinden wij: elkaar begroeten, elkaar gedag zeggen, ruzietjes oplossen, dank je wel zeggen etc.

Soms komen de normen en waarden niet overeen met die van de ouders. Een gesprek met de ouders is dan belangrijk, waarbij we zoeken naar overeenstemming.

De pedagogisch medewerker spreekt de kinderen op ongewenst gedrag aan vanuit de ik-vorm: ik zou het fijn vinden als je ..... De pedagogisch medewerker is zich bewust van haar voorbeeldfunctie. Als een kind zich 'vergist' wordt met het kind gesproken over de consequenties van dit ongewenste gedrag.

In de binnen- en de buitenruimte zijn regels en afspraken over het gebruik van de verschillende ruimtes. De regels en afspraken worden in de groep besproken. Op rustige momenten, bijvoorbeeld als de kinderen allemaal aan tafel zitten, wordt hier aandacht aan besteed.

In de groep is aandacht voor speciale feesten en gebeurtenissen, zoals Sinterklaas, Kerst en verjaardagen. Ook wordt er ingegaan op bijzondere gebeurtenissen bij de kinderen thuis. Zoals bij de geboorte van een broertje/zusje, een verhuizing, een overlijden of een nieuw huisdier.

Verschillen in cultuur en gewoonten krijgen aandacht bij de verschillende activiteiten, bijvoorbeeld het vieren van verjaardagen en het vieren van feesten zoals Sinterklaas en Kerst. Ook worden er soms opa- en oma dagen georganiseerd.

Er zijn verschillende spelmaterialen uit verschillende culturen. Naast speelgoed zijn er ook echte materialen om mee te spelen. Er zijn afspraken hoe met het spelmateriaal wordt omgegaan, namelijk: zorgvuldig mee omgaan, niet expres iets kapot maken en materialen weer opruimen of op de goede plek terug zetten. We leren de kinderen ook met respect om te gaan met andermans spullen. Soms wordt er door de kinderen eigen speelgoed van huis meegenomen hier wordt dan samen mee gespeeld.

5. De stamgroep

5.1 Algemeen

Ieder kind maakt deel uit van een stamgroep. Dit is een vaste groep kinderen in een vaste groepsruimte. Iedere stamgroep heeft vaste pedagogisch medewerkers die op vaste dagen werken. Kinderdagverblijf het Korfje biedt opvang aan kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar, in 1 verticale groep (maximaal 12 kinderen). Daarnaast biedt het Korfje buitenschoolse opvang aan kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar, in een aparte ruimte. Deze ruimte wordt tevens gebruikt voor de Peuter+ groep waar kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar kunnen spelen met een vaste pedagogisch medewerker, hierdoor is er binnen de 40 schoolweken met uitzondering van studiedagen ruimte voor maximaal 16 kinderen in de stamgroep. Meer over de Peuter+ groep in hoofdstuk 5.8.

Het Korfje is gedurende het hele jaar, op alle werkdagen geopend van 7.00 uur 's ochtends tot 18.00 uur 's avonds. Op algemeen erkende feestdagen is het kinderdagverblijf gesloten. Vervroegde of verlengde opvang (vanaf 6.45 uur en tot 18.15 uur) behoort tot de mogelijkheden. Wij houden voor

het inplannen van de kinderen en de pedagogisch medewerkers de rekentool vanuit de Rijksoverheid aan (www.1ratio/bkr/#/). Het Korfje biedt geheel flexibele opvang aan, meer hierover staat in hoofdstuk 5.6.

5.2 Dagindeling

Op de stamgroep bestaat een vaste dagindeling. Het doel hiervan is zowel kinderen, ouders als pedagogisch medewerkers een houvast te geven aan de invulling van de dag. Dit geeft rust en duidelijkheid voor het kind. Voor de ouders geeft dit het vertrouwen dat belangrijke aspecten van de opvang, zoals verschonen, eten, drinken en slapen goed geregeld zijn. Voor de pedagogisch medewerker biedt de vaste indeling een overzicht van de te verrichten werkzaamheden. Bij de jongste kinderen in de groep wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het individuele ritme van het kind op het gebied van eten en drinken, verschonen en slapen. Zodra het kind iets ouder wordt gaat het meer meedoen in het ritme van de groep.

Globaal ziet de dagindeling er als volgt uit:

- De meeste kinderen worden 's morgens gebracht, zij kunnen dan vrij spelen.
- Tot 8.30 uur is er de mogelijkheid om te ontbijten. Ouders nemen dan zelf een gesmeerde boterham van thuis mee voor het kind.
- Rond 9.30 uur is er een rustmoment met fruit en drinken. Jarigen kunnen dan trakteren.
- Na het eet-en drinkmoment is er tijd voor vrij spel, iets knutselen, bewegingsactiviteiten, wandelen of buiten spelen. Ook werken we op dit moment gericht aan een thema.
- Rond 11.30 uur gaan we eten. (voor de eet en drink momenten word aandacht besteed aan het "samen" opruimen van het speelgoed.
- Tussen 12.00 uur en 13.00 uur gaan de kinderen slapen of (degenen die niet meer slapen) spelen.
- Om ongeveer 15.00 uur zijn de meeste kinderen wakker, drinken we water of ranja met elkaar en eten een cracker, een koekje, ontbijtkoek of fruit.
- Rond 16.30 uur wordt er een warme maaltijd aangeboden, in de KDV ruimte, aan de kinderen die daar gebruik van wensen te maken. De andere kinderen spelen verder tot zij worden opgehaald.

In deze dagindeling zit een voor de kinderen herkenbare structuur met aandacht voor gezamenlijke activiteiten, vrij spel en rustmomenten. Omdat er bij het Korfje geheel flexibele opvang aangeboden wordt, worden kinderen gedurende de hele dag gebracht of opgehaald.

Op het Korfje wordt ontwikkelingsgericht spel aangeboden. Dit houdt in het kort in dat we kinderen stimuleren in hun ontwikkeling waarbij we o.a. werken met thema's die aansluiten bij de interesses en behoeftes van de kinderen. Ook werken we globaal volgens de richtlijnen uit de methode van Reggio Emilia. Meer hierover in hoofdstuk 13.

5.3 Het verlaten van de stamgroep

Elke opvang dag worden de kinderen opgevangen in de stamgroep. In principe verblijven ze hier de gehele dag. Toch kan het gebeuren dat ze de groep verlaten. Dit kan zijn doordat er bijvoorbeeld op een mooie dag gewandeld word met de kinderen. Ook worden er uitstapjes gemaakt naar de schapen, de hertjes, de markt, de bibliotheek, de supermarkt enz. Op deze uitstapjes is het protocol 'uitstapjes' van toepassing.

Ook worden er met enige regelmaat uitstapjes georganiseerd waar wij ouders bij uitnodigen. Deze vinden vaak plaats op de zaterdag. Zoals een herfstwandeling, Paasactiviteit of een zomerfeest. Regelmatig vindt er een peuterochtend plaats, samen met bewoners van Hofje wendakker. De peuters, ongeveer 4 tot 6 kinderen vanaf de leeftijd van 2 jaar, gaan samen met een pedagogisch medewerker naar de groepsruimte van een woonhuis van Hofje wendakker om samen activiteiten te doen zoals knutselen, iets bakken, zingen etc. Een gezellig samen zijn voor jong en oud!

Het kan voorkomen dat door de inzet van flexibele opvang de groepsgrootte het toelaat dat de groep gesplitst wordt. Dit kan voorkomen als op de groep meer dan 12 kinderen staan ingepland tot maximaal 16 kinderen van 0-4 jaar. Kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar spelen dan in de BSO ruimte, Peuter+ groep. Ouders geven eenmalig toestemming of hun kind(eren) mogen spelen in de peuter+ groep. Natuurlijk wordt dan ook de BKR aangepast op het aantal kinderen. Dit gebeurt alleen als de BSO-ruimte die mogelijkheid biedt, bijvoorbeeld als er geen gebruik wordt gemaakt van de BSO-ruimte tijdens schooldagen. Zowel kinderen die flexibel komen als kinderen die op een vaste dag komen spelen in deze groep. Deze groep kinderen speelt en eet dan vaak alleen de ochtend in deze ruimte en is dus ook geen 2de stamgroep omdat per keer kan wisselen welke kinderen met een medewerker mee mogen naar de peuter+ groep.

5.4 Wennen

Het kinderdagverblijf is een nieuwe omgeving voor het kind met nieuwe volwassenen en andere kinderen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen (en de ouders) rustig de gelegenheid krijgen hieraan te wennen. Voordat het kind start op de groep vindt er een wenperiode plaats. Bij de jongste kinderen is de eerste stap dat het kind samen met de ouder(s) één of meerdere keren komt. De volgende stap is dat de ouder(s) tijdens een wat langer bezoek een uurtje weggaat. Een volgende keer blijft de ouder nog langer weg. Daarna komt het kind eerst één dagdeel. Slapen is vaak het moeilijkste, daarom doen we dit niet te snel. Na een paar keer (en zien dat andere kinderen ook naar bed gaan), kan het kind ook proberen te gaan slapen. Zo bouwen we het gewenningsproces in goed overleg met de ouders (langzaam) op.

5.5 Extra dagdelen

In principe komen kinderen op vaste dagdelen. Bij het Korfje is echter geheel flexibele opvang ook mogelijk, meer hierover in hoofdstuk 5.6.

Bij het Korfje is het afnemen van extra dagdelen ook een mogelijkheid. Ouders kunnen de aanvraag voor het afnemen van extra dagdelen indienen via ons ouderportaal. Planning bekijkt of er plek is op de vaste stamgroep van het kind. Ouders krijgen hier zo spoedig mogelijk via het ouderportaal bericht over terug of dit lukt, mocht er niet direct plek zijn worden kinderen op een wachtlijst geplaatst. Extra dagdelen geven ouders z.s.m. door maar uiterlijk tot 19.00 uur de avond voor de opvang dag. Ook een afwezigheid doorgeven kan tot uiterlijk 19.00 uur.

5.6 Flexibele opvang

Bij Kinderdagverblijf het Korfje is geheel flexibele opvang mogelijk. Ouders nemen dan opvang af op aanvraag, dus alleen wanneer zij het nodig hebben. Bij het Korfje geldt dat er een minimum is van 3,5 uur af te nemen opvang. Deze uren kunnen, naar wens van de ouders, op ieder moment van de dag aanvragen en verlengd worden tot maximaal 10 uur per dag. Voor personeel van Hofje Wendakker, het naast gelegen verpleeghuis of Thuiszorg wordt een uitzondering gemaakt en kan er ook opvang voor minimaal een uur afgenomen worden, dit kan alleen in het geval van bijvoorbeeld een vergadering op locatie, en als een medewerker een opvang contract heeft bij het Korfje.

Overigens gelden de eisen 'maximaal 2 vaste beroepskrachten per kind' niet voor kinderen die gebruik maken van opvang op dagen die per week verschillen (flexibele opvang). Flexibele opvang geven ouders z.s.m. door maar uiterlijk tot 19.00 uur de avond voor de opvang dag. Een dag annuleren moet uiterlijk 48 uur van te voren, met uitzondering van ziekte. Mocht er geen plek zijn dan wordt een kind op de wachtlijst geplaatst.

5.7 De stamgroep ruimte

De groepsruimtes van het Korfje voldoen aan alle eisen op het gebied van veiligheid, hygiëne en brandveiligheid zoals die in de Wet Kinderopvang staan beschreven. De binnenruimte wordt regelmatig gelucht, er is voldoende daglicht, het binnenklimaat is fris en de temperatuur wordt goed in de gaten gehouden. In de zomermaanden kan het erg warm worden en maken wij gebruik van zonneschermen en ventilatoren om het toch zo koel mogelijk te houden. Om zicht te houden op het binnenklimaat hebben wij in de groepsruimte een CO₂-meter staan om adequaat te handelen als het binnenklimaat niet optimaal is. Ook staat er een luchtreinigingsapparaat die de conditie van de ruimte regelt. De buitenruimte biedt gevarieerd spelmateriaal. Er is bijvoorbeeld een zandbak met een waterpomp, glijbaan, fietsen en een speelhuisje. Ook zijn er natuurlijke elementen toegevoegd die de kinderen uitdagen tot spel en om de ontwikkeling te stimuleren tijdens spel.

Per kind wordt minimaal het vereiste van 3,5 m² oppervlakte gehanteerd. Bij de inrichting van de binnenspeelruimte wordt rekening gehouden met het aantal kinderen dat van een ruimte gebruik maakt en met de leeftijd van de kinderen. 'Voor elk kind' betekent dat ieder kind ook daadwerkelijk over minimaal 3,5 m² bruto speelruimte kan beschikken. Het gaat daarbij om het totale aantal vierkante meters die beschikbaar zijn in de groepsruimte.

De groepsruimte van het Korfje is afgestemd op de leeftijd van de kinderen: 0 tot 4 jaar. De ruimte straalt rust uit en gezelligheid. Er zijn verschillende speelhoeken in de groepsruimte voor verschillende activiteiten. Aan de tafel kan geknutseld, getekend, gekleurd of gepuzzeld worden. Of samen een spelletje doen. Lezen gebeurt op een rustig plekje in de groepsruimte bv op de kussens of in de stoel. Ook is er een bouwhoek en een huishoek en een dreumeshoek.

In hoofdstuk 3 staat beschreven wat wij belangrijk vinden in de stamgroepen om de emotionele veiligheid van de kinderen te waarborgen.

5.8 Peuter + groep

Door het stijgend aantal kinderen in de opvang en de leegstand van de BSO ruimte tijdens de schooltijden, is het idee ontstaan om een peuter+ groep te starten.

De Peuter+ groep zal dan spelen in de BSO ruimte en is geschikt voor maximaal 6 kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar oud, met zowel een vaste als een flexibele kindplaats.

Het kan op alle ochtenden van de week voor komen dat er gebruik gemaakt wordt van de Peuter+ groep.

De peuter+ groep is een groep van peuters (zowel met een vaste als een flexibele kindplaats) die vanaf 9.00 uur 's morgens met een vaste medewerker spelen en eten in de BSO ruimte. Zij starten de dag in de stamgroep waar ze door de ouders gebracht worden. Dit zal dan zijn tot uiterlijk 12.30 uur en alleen in de 40 schoolweken. Op enkele dagen als er pas vanaf 14.30 uur gebruik gemaakt wordt van de ruimte door de BSO zal de Peuter+ groep er tot uiterlijk 14.15 uur gebruik van maken. Tijdens de schoolvakanties wordt de ruimte gebruikt door de BSO.

Ook als er studiedagen voor de basisscholen zijn zal de ruimte gebruikt worden door de BSO. Er is dan geen mogelijkheid om kinderen door te schuiven naar de peuter+ groep. Hier wordt in de planning van de kinderen rekening mee gehouden en het kind aantal zal dan maximaal 12 zijn op deze dagen.

Het doel van de Peuter+ groep is dat kinderen in de peuterleeftijd meer ontwikkelingsgericht aanbod krijgen op het gebied van spel en spelmaterialen met een groep kinderen van ongeveer de zelfde leeftijd en niveau. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om ouders die gebruik maken van flexibele opvang toch een plekje aan te bieden op dagen die door vaste opvang al vol zitten door vaste opvang.

De kinderen die vanuit de stamgroep mee gaan naar de Peuter+ groep zijn kinderen die vaste opvang afnemen op deze dagen maar ook kinderen binnen die leeftijdsgrens die flexibel worden aangemeld. Het is dus incidenteel en geen vaste stamgroep. Het kan dus voorkomen dat kinderen op 1 dag in 2 ruimtes spelen, maar wel met de zelfde medewerker en dezelfde kinderen.

Ouders zijn allemaal op de hoogte gebracht van de mogelijkheid om gebruik te maken van de Peuter+ groep. Nieuwe klanten worden hierover ingelicht tijdens het intake gesprek. Ouders ondertekenen een toestemmingsformulier dat hun kind(eren) mogen spelen in de peuter+ groep

De inrichting van de ruimte blijft hetzelfde als die nu is voor de BSO. Alleen gaat de Pm'er voordat de peuters gaan spelen de ruimte nakijken of er nog kleine/ scherpe voorwerpen liggen die passend zijn bij de peuter leeftijd van 2-4 jaar. De ruimte is voorzien van een lange tafel met stoelen waar aan gegeten, geknutseld of gespeeld kan worden. Spelletjes kunnen gezamenlijk of alleen aan de tafel gespeeld worden. Er is verschillend knutsel en kosteloos materiaal aanwezig. In de kast zitten gezelschapsspellen en er is verschillend constructie materiaal aanwezig zoals Kapla, kleden om tenten te bouwen, een treinbaan, foampuzzel e.d. Ook is er een chill/leeshoek op de groep en volop ander spel materiaal zoals Lego, Playmobil en Barbies

In de praktijk zal het er als volgt gaan uit zien; Alle kinderen starten de dag in de stamgroep, ouders worden ingelicht dat hun kind speelt op de peuter+ groep. Welke kinderen meegaan wordt vooraf aangegeven in de planning door de kinderen door te schuiven naar de Peuter+ groep zodat er overzicht blijft wie op welke groep is (*het systeem waar we mee werken geeft momenteel een foutmelding waardoor deze functie niet werkt, hieraan wordt gewerkt*) Momenteel word dus nog handmatig in de agenda bijgehouden welke kinderen mee gaan naar de Peuter+ groep. Rond 9 uur gaan de peuters met de vaste pm'er naar de peuter+ groep. Daar is er tijd voor vrij spel. Om 9.30 uur wordt er aan tafel fruit gegeten en limonade gedronken. Om de zelfredzaamheid te stimuleren wordt er voor het eten en drinken samen opgeruimd.

Na het fruitmoment is er gelegenheid voor een activiteit, creatief o.i.d. meestal in overleg met de kinderen. Ook kunnen de kinderen er voor kiezen om buiten te gaan spelen of gewoon vrij spel. Om 11.30 uur wordt er samen een broodje gegeten en wat gedronken. Na het eten gaan alle kinderen weer terug naar de stamgroep als de BSO kinderen tussen de middag uit school komen, anders wordt er tot 14.15 gebruik gemaakt van deze ruimte en zullen de kinderen dan terug gaan naar de stamgroep.

6. De pedagogisch medewerker, beleidsmedewerker/coach en andere volwassenen op de groep

6.1 De pedagogisch medewerker

Alle pedagogisch medewerkers beschikken over één van de in de Cao Kinderopvang genoemde opleidingseisen. Bovendien moeten zij bij indiensttreding in het bezit zijn van een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) en vindt er een continue screening plaats. Deze VOG wordt door het Ministerie van Justitie verleend nadat gecontroleerd is of desbetreffende persoon niet in aanraking is geweest met Justitie.

Naast een basisopleiding om te mogen werken op een kinderdagverblijf worden onze medewerkers regelmatig bijgeschoold. Er is een jaarlijks opleidingsplan aanwezig. Er vinden pedagogische trainingen plaats, Kinder-EHBO, Bedrijfs-Hulp-Verlening, thema avonden etc.

Binnen de kinderopvang geldt de 'Beroepscode Kinderopvang'. Alle medewerkers en stagiaires ontvangen deze bij aanvang dienstverband en handelen volgens deze beroepscode.

Alle pedagogisch medewerkers worden gecoacht. Dit gebeurt door een pedagogisch coach/beleidsmedewerker. Zij observeert en bespreekt met de medewerkers hoe het ontwikkelingsproces van de medewerker verloopt, zij ondersteunt bij dit ontwikkelingsproces en zij kijken samen naar de mogelijkheden voor persoonlijke groei en ontwikkelingsgericht aanbod in de vorm van bijvoorbeeld bijscholing o.i.d. Ook wordt er nauwlettend bekeken of de medewerkers handelen volgens het beleid van de organisatie en zal hier overleg en aansturing zijn waar nodig is.

6.1.1 Uitgangspunten taakopvatting pedagogisch medewerkers en omgang met de kinderen

De pedagogisch medewerker biedt kinderen een duidelijke structuur in de dagindeling waarin aandacht is voor gezamenlijke activiteiten, vrij spel en rustmomenten. Wij proberen aandacht te geven aan alle aspecten van de ontwikkeling: de emotionele, de sociale, de cognitieve en de motorische.

Uitgangspunten bij de taakopvatting van pedagogisch medewerkers en het omgaan met de kinderen:

- Om de kinderen zich in alle aspecten van hun ontwikkeling te laten ontplooiën, gaan we uit van de activiteiten die de kinderen zelf aangeven. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en proberen graag dingen uit. De pedagogisch medewerker kan een activiteit uitbreiden door iets nieuws in te brengen, om het kind weer nieuwe ontdekkingen te laten doen. En onder activiteit verstaan wij niet alleen knutselen of het doen van een spelletje, maar ook tafelmanieren aanleren, aankleden, opruimen etc.
- Wij nemen als pedagogisch medewerker een actieve houding aan. Een eerste aanzet komt van de kinderen. Wij breiden de spelsituatie uit of komen met nieuwe ideeën.
- Soms beperken wij initiatieven van kinderen of grijpen in een (spel)situatie in. Dit doen wij als een activiteit gevaarlijk is voor kinderen of de activiteit van het ene kind het spel van het andere kind stoort. Wanneer bepaald gedrag moet stoppen, doet de pedagogisch medewerker dit door de situatie zo goed mogelijk uit te leggen en daarbij een beroep te doen op het inzicht van het kind.
- Soms vertoont een kind 'niet-gewenst' of 'grensoverschrijdend' gedrag. Dit gedrag vraagt dan om feedback, een 'correctie'. Afhankelijk van de leeftijd en het niveau van een kind zal de pedagogisch medewerker de aanpak hier op aan laten sluiten. Een kind kan bijvoorbeeld even apart gezet worden of aan de hand meegenomen worden naar een rustige plek. De pedagogisch medewerker geeft uitleg over het gedrag of doet het gewenste gedrag voor. De pedagogisch medewerker realiseert zich dat 'corrigeren' altijd inhoudt dat de relatie met het kind voor dat moment minder goed is. We vinden het belangrijk om daarna de relatie met het kind weer 'goed te maken'. De pedagogisch medewerker praat er nog over met het kind en laat uit haar houding blijken dat het 'weer goed is'. Ook zal de pedagogisch medewerker gewenst gedrag stimuleren door positieve opmerkingen hierover te maken. Het voorval zal worden teruggekoppeld aan de ouders.
- Wij spreken de kinderen aan op wat zij zelf kunnen en betrekken hen steeds weer bij de dagelijkse gebeurtenissen. Zo krijgen zij zicht op de wereld om hen heen. Wij zijn actief en creatief in het vinden van mogelijkheden waardoor kinderen deze zelfredzaamheid kunnen oefenen. De pedagogisch medewerker brengt de kinderen zoveel mogelijk in contact met hun omgeving door middel van activiteiten in en ook buiten het kinderdagverblijf. Wij stimuleren dat kinderen die dingen doen die zij ook aankunnen. Wij realiseren ons dat de mogelijkheden van kinderen vaak worden onderschat. Wij zijn daarom alert op de vraag of de mogelijkheden van kinderen voldoende worden aangewend om zodoende de ontwikkeling van het kind zo optimaal mogelijk te stimuleren.

6.2 De pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Voor de nieuwe Wet IKK oftewel Wet Innovatie en kwaliteit Kinderopvang geldt dat iedere pedagogisch medewerker recht heeft op coaching op de werkvloer. Daarom dient iedere kinderopvang- en peuterspeelzaalorganisatie vanaf 2019 te beschikken over een pedagogisch beleidsmedewerker/coach.

Een pedagogisch beleidsmedewerker/coach coacht de pedagogisch medewerker bij de uitvoering van hun werkzaamheden op de groep en draagt in samenwerking met de medewerkers zorg voor het invullen, bijstellen en implementeren van het pedagogisch beleid en beleid veiligheid en gezondheid. De pedagogisch beleidsmedewerker/coach heeft een gecombineerde functie. Zij voert zowel de taken rondom beleidsvoering, als de taken rondom het coachen van het personeel uit. Zij is hiervoor geschoold en bezit een diploma Pedagogisch coach/beleidsmedewerker op HBO niveau.

Aantal uren inzet pedagogisch beleidsmedewerker: 150 uur per jaar, gebaseerd op 3 kind centra, waaronder 2 in Heerde (BSO en KDV) en 1 in Veessen (BSO).

Toelichting

Deze uren bestaan uit:

- Minimaal 150 uur per jaar (50 uur x aantal kindercentra) voor de ontwikkeling en implementatie van pedagogisch beleid
- (10 uur x aantal fte) voor de coaching van beroepskrachten.

6.2.1 Uitgangspunten taakopvatting pedagogisch beleidsmedewerker/coach

De pedagogisch beleidsmedewerker/coach is de spil tussen het pedagogisch beleid en de uitvoering hiervan in de praktijk. Zij richt zich op het verbeteren van de pedagogische kwaliteit van dienstverlening en professionele ontwikkeling van pedagogisch medewerkers bij het begeleiden van een groep kinderen door middel van coaching, ondersteuning en door te adviseren.

Het doel van de pedagogisch coach is om de pedagogisch medewerkers te coachen vanuit het beleid van de organisatie met als uitgangspunt de kwaliteit van de dagelijkse werkzaamheden te verbeteren. Coachen is gericht op het groei en ontwikkelingsproces van de pedagogisch medewerker en hierbij wordt dan ook uitgegaan van de inbreng en de vraag van de medewerker.

De pedagogisch coach helpt pedagogisch medewerkers bij het signaleren van eventuele knelpunten in hun werkzaamheden kennis en vaardigheden en achterhaalt welke coaching behoeften er spelen. Aan de hand daarvan stelt zij, samen met de medewerker(s) een coaching plan op. Dit kan zowel een individueel als een groepsgericht plan zijn.

Anderzijds kan de pedagogisch coach structurele knelpunten in de ontwikkeling van medewerkers, kwaliteit van werkzaamheden en/of processen, methoden en programma's signaleren.

De pedagogisch coach treedt afhankelijk van de situatie en de behoeften begeleidend, stimulerend of bemiddeld op. De pedagogisch coach speelt in op wat zij signaleert door middel van bijvoorbeeld het organiseren van trainingen gericht op deskundigheidsbevordering en bespreekt vorderingen. Zij evalueert de inhoud en lesvorm en coacht medewerkers hierop binnen de dagelijkse praktijk. Zij bewaakt de kwaliteit van het functioneren van de pedagogisch medewerkers door op verschillende momenten door het jaar heen te evalueren met de medewerker aan de hand van het opgestelde coaching plan.

Naast de dagelijkse coaching op de werkvloer wordt er bij het Korfje ook jaarlijks met alle pedagogisch medewerkers een functioneringsgesprek gehouden, ook dit weer aan de hand van de observaties en evaluaties vanuit het coaching plan.

De pedagogisch coach neemt het voortouw bij veranderprocessen en deskundigheidsbevordering. Dit kan zich naast ondersteunen en coachen van pedagogisch medewerkers tevens uiten in het bijstellen/verbeteren van het beleidsplan. Hiervoor worden dan thema avonden georganiseerd waar samen met de medewerkers het beleidsplan kritisch wordt bekeken en samen wordt gekeken naar hoe kwaliteit van de opvang verbeterd kan worden.

6.3 Ondersteuning door andere volwassenen

De gediplomeerde pedagogisch medewerkers kunnen ondersteund worden door andere volwassenen. Hierbij maken we een onderscheid, wat te lezen is in de volgende subhoofdstukken.

6.3.1 Stagiaires

Wij vinden het belangrijk om stagiaires een kans te geven zich te ontwikkelen tot goede pedagogisch medewerkers. Daarom zijn er op de meeste groepen stagiaires, die een (kindgerichte) beroepsopleiding volgen, aanwezig.

Er is een stageboek (Beroepspraktijkvorming) opgesteld waarin alle afspraken rondom stagiaires staan. Alle stagiaires die vallen onder de Wet Kinderopvang dienen bij de aanvang van de stage een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) te overhandigen.

Stagiaires zijn nooit eindverantwoordelijk voor activiteiten en zijn ook nooit alleen op een locatie. Er kunnen meerdere stagiaires in een groep geplaatst worden, wij streven ernaar om steeds maar één stagiaire tegelijkertijd aanwezig te laten zijn.

Tijdens de openingstijd biedt de stagiaire ondersteuning door te helpen met het groepswerk (de activiteiten op de locatie). De werkzaamheden kunnen bestaan uit bijvoorbeeld: met de kinderen meespelen, begeleiden tijdens vrij spel, voorlezen aan een groepje kinderen, helpen bij het eten en drinken geven, helpen met het maken van een werkje, knutselen, buiten spelen, opruimen en schoonhouden van de ruimte etc. Eén en ander altijd in overleg met de verantwoordelijk pedagogisch medewerker.

De stagiaire draagt uiteraard geen verantwoordelijkheid voor de groep of het gebouw/de ruimte waarin de groep zich bevindt. De vrijwilliger werkt altijd onder aansturing van een beroepskracht. De beroepskracht coördineert de werkzaamheden van de stagiaire en draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de activiteiten en dienstverlening.

Een uitgebreid overzicht van de taken per leerjaar is te lezen in ons stageboek.

De begeleiding van stagiaires gebeurt tijdens werktijden, wekelijks vind er een voortgangsgesprek plaats tussen praktijkbegeleider en stagiaire. Tijdens dit gesprek wordt met de student besproken hoe de voortgang verloopt, wat de leerdoelen zijn en er worden concrete afspraken gemaakt over het verdere verloop van de stage. 2 of 3 maal per periode (afhankelijk van de onderwijsinstelling) vinden er evaluatiemomenten plaats op de locatie waarbij ook een begeleider van de onderwijsinstelling aanwezig is. Voorafgaand aan deze gesprekken worden er competentielijsten ingevuld samen met de stagiaire.

6.3.2. Vrijwilligers

Bij het kinderdagverblijf werken we ook met vrijwilligers. Er zijn vrijwilligers die ondersteuning bieden bij de werkzaamheden van de beroepskrachten.

De vrijwilligers zijn in het bezit van een Verklaring omtrent Gedrag. Iedere vrijwilliger ontvangt een vrijwilligersbeleid met daarin regels, richtlijnen en afspraken over het uit te voeren vrijwilligerswerk. Daarnaast ondertekenen vrijwilligers een vrijwilligersovereenkomst.

Een vrijwilliger in het kinderdagverblijf dient minimaal aan de volgende eisen te voldoen:

- Een Verklaring omtrent het Gedrag.
- Een goede beheersing van de Nederlandse taal.
- Onderschrijven van het pedagogisch beleid van het Korfje en dit uitdragen in de omgang met kinderen, ouders en beroepskrachten.
- In staat om aanwijzingen van de pedagogisch medewerker zichtbaar op te volgen.
- De vrijwilliger dient zich te houden aan gemaakte afspraken en de plichten zoals deze beschreven staan in het vrijwilligersbeleid. Ook tekent de vrijwilliger een vrijwilligersovereenkomst.
- Bij voorkeur ervaring met de doelgroep.

De inzet van vrijwilligers bij het Korfje betekent dat zij hand- en spandiensten verrichten op de groep, naast de pedagogisch medewerker. Tijdens de openingstijden biedt de vrijwilliger ondersteuning door te helpen met het groepswork (de activiteiten op de locatie). De werkzaamheden kunnen bestaan uit bijvoorbeeld: met de kinderen meespelen, begeleiden tijdens vrij spel, voorlezen aan een groepje kinderen, helpen bij het eten en drinken geven, helpen met het maken van een werkje, knutselen, buiten spelen, opruimen en schoonhouden van de ruimte etc. Eén en ander altijd in overleg met de verantwoordelijke pedagogisch medewerker.

De vrijwilliger draagt uiteraard geen verantwoordelijkheid voor de groep of het gebouw/de ruimte waarin de groep zich bevindt. De vrijwilliger werkt altijd onder aansturing van een beroepskracht. De beroepskracht coördineert de werkzaamheden van de vrijwilliger en draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de activiteiten en dienstverlening.

Jaarlijks (of indien nodig vaker) wordt er een evaluatiemoment gepland met de vrijwilliger en de coördinator waarin besproken wordt hoe het gaat en of er verbeterpunten zijn.

6.3.3 Andere volwassenen

Ook andere volwassenen bieden soms ondersteuning in de groep. Een voorbeeld hiervan is een persoon die incidenteel (meestal technische / onderhoud) klussen uitvoert tijdens openingstijden.

6.4 Drie-uursregeling

Gedurende bepaalde tijden van de dag (bijvoorbeeld tijdens pauzes van de pedagogisch medewerkers) is het toegestaan om minder beroepskrachten in te zetten dan de rekentool voorschrijft, met andere woorden om af te wijken van de beroepskracht-kind ratio. Wij dragen er zorg voor dat er gedurende deze momenten ten minste 1 andere volwassene in het kinderdagverblijf aanwezig is. Er is binnen de openingstijden van het Korfje toegestaan dat wij maximaal 3 uur mogen afwijken.

Per dag zijn er maximaal 3 gediplomeerde pedagogisch medewerkers aanwezig op de groep, het exacte aantal is per dag afhankelijk van wat de BKR aangeeft. De BKR is leidend. Wij werken met een ouderportaal welke in zichtbaar is op de tablets die aanwezig zijn op de groepen. Medewerkers hebben toegang tot de aanwezigheidslijsten en houden hierop dagelijks bij welke kinderen aanwezig of afwezig zijn.

Wij hanteren de volgende tijden waarin wij eventueel af zouden kunnen wijken van de BKR. Het kan voorkomen dat er op 3 momenten op de dag wordt afgeweken en er tijdelijk minder pedagogisch medewerker aanwezig zullen zijn dan de BKR aangeeft;

- S 'morgens van 8.00-8.45 uur, de kinderen van de vso kunnen naar school gebracht worden
- Tussen de middag (tijdens de pauzes van de pedagogisch medewerkers en het halen van BSO kinderen) van 13.00-14.45 uur, elke medewerker heeft recht op een half uur pauze per dag.
- Eind van de dag van 17.15-18.00 uur.

Zoals in de tijden hierboven beschreven is zal er afgeweken kunnen worden als er medewerkers moeten bij springen bij het brengen en ophalen van de VSO en de BSO kinderen en zal er tijdens de pauze momenten van de pedagogisch medewerkers afgeweken kunnen worden. Wij hebben deze tijdblokken vermeld omdat we voor iedereen duidelijkheid willen scheppen wat er mogelijk is.

Ook zijn dit tijden waar de groeps grootte het toelaat en de veiligheid van de kinderen gewaarborgd wordt. Het grootste deel van de kinderen ligt te slapen tussen de middag waardoor er mindere kinderen aanwezig zijn op de groep. Medewerkers die dan nog aanwezig zijn op de groep hebben dan toch goed overzicht en de kinderen die er zijn krijgen nog voldoende aandacht en er kan een spelletje gespeeld worden met bv. een peuter die wakker is of even extra gespeeld of geknuffeld

worden met de baby die daar behoefte aan heeft. Komt het voor dat om wat voor reden dan ook deze tijden niet aangehouden kunnen worden, bijvoorbeeld bij calamiteiten dan zal de achterwacht regeling van kracht worden of de pedagogisch medewerker langer/eerder worden ingezet dan ingeroosterd. Dit vraagt enige flexibiliteit van de medewerkers. De personeelsinzet wordt wekelijks bekeken aan de hand van de aanwezigheidslijst in het ouderportaal en wat de BKR dan aangeeft. Hiervan wordt alleen afgeweken in boven genoemde situaties. Dit kan dus per dag/ per week anders zijn.

6.5 Vaste gezichten criterium

7. Observaties, verwijzing, protocollen, kind volgsysteem

Dagelijks voeren wij observaties uit, niet concreet op papier maar tussen door. Wij zien en horen veel over de ontwikkeling van de kinderen door goed naar de kinderen te kijken en te luisteren tijdens spel.

Als wij opvallende dingen opmerken wordt dit genoteerd in het een overdrachtsschrift waar alle medewerkers een tabblad hebben voor informatie/ verslaglegging van observaties van hun mentorkind, en met ouders besproken, ouders worden tijdens de intake op de hoogte gebracht van de mentor van het kind. In de Konnect ouderapp is de mentor zichtbaar voor medewerkers en ouders. Gedurende de opvangperiode is er voor ouders altijd de gelegenheid om in gesprek te gaan met de pedagogisch medewerkers. Mocht er om welke reden dan ook vanuit de pedagogisch medewerker reden zijn tot zorg over een kind, dan zal de pedagogisch medewerker dit bespreekbaar maken met ouders. Ook met de leidinggevende wordt een opvallende en/of zorgwekkende situatie besproken, dit gebeurt onder andere tijdens elk werkoverleg waar dit een vast agendapunt is.

Op basis van het gesprek met de ouders, wordt een plan van aanpak opgesteld om het kind te ondersteunen in zijn/haar ontwikkeling. Zo kan er eventueel hulp ingeschakeld worden van een contactpersoon van het CJG (centrum jeugd en gezin) in Heerde, waarbij wij ons richten op het realiseren van een vroegtijdige signalering en aanpak van belemmeringen. In de gemeente Heerde maakt het CJG onderdeel uit van het Team Jeugd. In het team Jeugd werken diverse professionals aan een samenhangend en adequaat aanbod van op preventie gerichte ondersteuning bij opvoed- en opgroei-problematiek. Dat doen zij in een samenhangende en sluitende lokale infrastructuur voor informatievoorziening, signalering, beoordeling en interventie.

We willen zo vroeg mogelijk signaleren, aanpakken en voorkomen van onderwijsachterstanden en schooluitval. Participanten zijn o.a.: het Centrum voor Jeugd en Gezin, de wijkagent en de GGD. Daarnaast onderhouden wij nauw contact met het consultatiebureau van VÉrian en indien nodig andere hulp.

Tijdens de werkoverleggen die wij eenmaal per 8/10 weken hebben, staat het onderwerp mentorkinderen altijd op de agenda. Hier is dan voor de mentor de mogelijkheid om te overleggen of je zorgen te delen met collega's.

Als ouders er de behoefte aan hebben wordt er jaarlijks een mentor gesprek gepland. In zo'n gesprek wordt met de ouders gesproken over de ontwikkeling en het welzijn van hun kind(eren) op het kinderdagverblijf. Ouders worden persoonlijk benaderd door de mentor of zij hier belangstelling voor hebben. Zijn er tussentijds dingen die besproken moeten worden dan wordt hier een aparte afspraak voor gepland. Dit kan een initiatief vanuit de ouders of de mentor zijn.

Daarnaast is er een doorgaande lijn naar de basisscholen, er wordt een observatielijst ingevuld door de mentor als een kind 4 jaar wordt. Deze observatie wordt besproken met de ouders en, mits er

toestemming voor gegeven is door ouders, overgedragen aan de basisschool en eventueel aan de buitenschoolse opvang.

In de diverse protocollen staat omschreven hoe wij omgaan met specifieke signalen met betrekking tot onderwerpen als Kindermishandeling, Huiselijk Geweld, scheiding van ouders en sterfgevallen. Deze protocollen zijn op te vragen bij de directie van het Korfje.

7.1 Verwijsindex Midden- IJssel/ Oost- Veluwe

WAT IS DE VERWIJSINDEX?

De Verwijsindex is een digitaal systeem waarin een professional kan aangeven dat hij betrokken is bij een kind/jongere.

WAT STAAT ER IN DE VERWIJSINDEX?

In de Verwijsindex staan alleen de naam, het adres, de geboortedatum en het BSN van het kind. Deze worden gekoppeld aan de naam en contactgegevens van de professional die de vermelding aanmaakt. Het BSN is verder niet zichtbaar. In de Verwijsindex staat geen inhoudelijke informatie. Er staat dus niet in waarom de professional betrokken is bij een kind/jongere.

WAAROM IS DE VERWIJSINDEX?

Het komt voor dat er meerdere professionals aan een gezin hulp of begeleiding bieden. Het is belangrijk dat deze professionals dit van elkaar weten. Want hulp werkt pas echt als professionals met elkaar afstemmen/ samenwerken en de problemen sámen met u oplossen. Als een andere professional ook een vermelding in de Verwijsindex zet, ontstaat er een 'match'. Er kan ook een match ontstaan met professionals die bij andere kinderen uit het gezin betrokken zijn. Na een match krijgen de professionals een berichtje met contactgegevens, zodat zij met elkaar en het gezin kunnen overleggen hoe zij het kind het beste kunnen ondersteunen. Het uitwisselen van informatie tussen professionals gaat in overleg met de ouder(s) en of het kind. Door het maken van een vermelding in de Verwijsindex geven hulpverleners aan dat ze bij een kind betrokken zijn. Eigenlijk zeggen ze daarmee dat ze willen samenwerken met andere professionals.

HOE LANG BLIJFT EEN VERMELDING IN DE VERWIJSINDEX STAAN?

Een vermelding blijft maximaal twee jaar actief. Het kan ook korter zijn, wanneer de professional de vermelding eerder uitschakelt. Hierna blijft de vermelding nog maximaal vijf jaar in het archief. Dan wordt de vermelding definitief verwijderd. Dit gebeurt ook als een jongere de leeftijd van 23 jaar bereikt heeft.

VEILIG

De privacy van het gezin is belangrijk. De Verwijsindex is daarom goed beveiligd. De Verwijsindex voldoet aan de wettelijke regels die de privacy van het kind beschermen.

De Verwijsindex is alleen toegankelijk voor professionals die daarvoor bevoegd zijn.

Een professional kan alleen zijn eigen signalen zien en de matches die daaruit voortkomen. De Verwijsindex is dus geen zoekstelsel.

INFORMEREN EN SAMEN AFSTEMMEN

Voordat een professional een vermelding in de Verwijsindex zet, vertelt de professional dat hij/zij dit gaat doen. Wanneer een kind jonger is dan 16 jaar informeert de professional de ouders dat hij een vermelding maakt. Vanaf 12 jaar vertelt hij dit ook aan de betreffende jongere. Wanneer de jongere 16 jaar of ouder is, vertelt hij dit alleen aan de jongere.

Wanneer er een match ontstaat, vragen de professionals instemming van ouders om contact te hebben. Samen met de professional kunnen ouders en/of jongere bespreken hoe de informatie

wordt uitgewisseld: in een telefoongesprek, via mail of in een gesprek met het gezin en alle betrokken professionals.

VERWIJSINDEX GEKOPPELD AAN DE LANDELIJKE VERWIJSINDEX

Een vermelding in de Verwijsindex wordt ook opgenomen in de landelijke Verwijsindex Risico's Jeugdigen. Hierdoor kunnen er dus ook matches tussen professionals ontstaan die in verschillende regio's werken. Ook dit draagt bij aan snelle afstemming tussen professionals over passende hulp.

WAT ZIJN UW RECHTEN?

Een ouder en/of jongere wordt altijd geïnformeerd wanneer een professional een vermelding in de Verwijsindex zet.

Ouders en kinderen vanaf 16 jaar hebben het recht de gegevens van het kind in de verwijsindex in te zien of te corrigeren. Ook hebben zij het recht om te weten waarom de professional een signaal heeft afgegeven. Als de ouders en/ of het kind het daar niet mee eens is, kunnen zij een bezwaar indienen bij de gemeente waar het kind staat ingeschreven.

8. Contact met ouders/mentorschap

Voor de goede begeleiding van het kind is een goede communicatie tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers erg belangrijk. Het contact met de ouders bestaat uit:

- De dagelijkse contacten bij het halen en brengen (de overdracht) en via een bericht in het ouderportaal.
- Het 'plakboek'. Dit is een soort portfolio wat voor ieder kind vanaf de start van de opvang wordt bijgehouden. Er staan belangrijke gebeurtenissen in, ontwikkelingen die het kind doormaakt, sommige knutselwerkjes worden er in geplakt, er worden foto's in gedaan etc. Ouders kunnen de plakboeken ten allertijden inzien op de groep. Aan het eind van de opvangperiode krijgt het kind dit plakboek mee naar huis.
- Ouders kunnen altijd een gesprek aanvragen met de pedagogisch medewerker.
- Als ouders daar prijs op stellen vindt eenmaal per jaar, rond de verjaardag, een gesprek plaats tussen ouders en pedagogisch medewerker.
- Ouders worden geïnformeerd over weetjes via een bericht in het ouderpotaal.
- Elk kind heeft een eigen mentor, zij volgen het kind en bespreken dit als hier behoefte aan is met ouders.

Het Mentorschap werkt als volgt; Elk kind heeft een mentor. De mentor werkt op de groep waar het kind is geplaatst, zij volgt de ontwikkeling van het kind , is het eerste aanspreekpunt voor de ouders. Er wordt aan ouders gecommuniceerd wie de mentor is van hun kind(eren). Ouders kunnen in Konnect, de ouderapp zien welke mentor aan hun kind is gekoppeld.

9. Oudercommissie

Kinderdagverblijf het Korfje heeft een oudercommissie. Taken en bevoegdheden van de oudercommissie zijn genoemd in het 'reglement oudercommissie'. Dit reglement en de leden van de oudercommissie zijn op te vragen bij de directie Monique ter Velde of Suzanne Kieskamp . De oudercommissie van zowel de BSO als de opvang is een gezamenlijke commissie met ouders van BSO kinderen en ouders van opvang kinderen of een combinatie hiervan.

10. Wet Kinderopvang

Iedere kinderopvangorganisatie dient zich te houden aan de Wet Kinderopvang. Onder de Wet Kinderopvang wordt de veiligheid van kinderen bewaakt doordat elk kinderdagverblijf een veiligheid- en gezondheidsbeleid heeft en hier naar handelt in de praktijk. Om de actualisatie van dit beleid te waarborgen, zal er tijdens elk werkoverleg met de pedagogisch medewerkers gekeken worden naar de risico's op de groep. De locatie manager is eindverantwoordelijk voor de inhoud van het veiligheid- en gezondheidsbeleid. Aan de hand hiervan wordt ingeschat in hoeverre kinderen worden blootgesteld aan bepaalde risicofactoren op het gebied van veiligheid en gezondheid. In een actieplan worden vervolgens maatregelen geformuleerd, waarbij de verbeterpunten met de hoogste prioriteit het eerst worden aangepakt en gemonitord.

De GGD voert jaarlijks een inspectie uit, waarbij aan de hand van het veiligheid- en gezondheidsbeleid wordt bepaald of de kinderopvang organisatie voldoet aan de eisen die de Wet Kinderopvang stelt. Ook controleert de GGD de kinderopvangorganisatie op diverse andere aspecten uit de Wet Kinderopvang.

Na afloop van iedere controle ontvangt de organisatie een rapport. Dit rapport is in te zien op de locatie en wordt gepubliceerd op de website van het Korfje.

11. Film- en fotomateriaal

Zo nu en dan worden er foto's gemaakt, bijvoorbeeld bij een speciale gebeurtenis of juist de gewone momenten. Deze foto's kunnen op de website van het Korfje en op de Facebookpagina van het Korfje geplaatst worden. Ook kunnen de foto's bij een krantenartikel komen in de lokale media. Daarnaast kunnen wij foto's plaatsen in het ouderportaal.

Wij proberen er voor te zorgen dat kinderen niet herkenbaar in beeld komen, of van een afstand gefotografeerd worden.

Wanneer ouders niet willen dat foto's van het kind worden gepubliceerd, kan dit kenbaar gemaakt worden bij toestemmingen in het ouderportaal van Konnect.

12. Samenwerking zorginstelling

Kinderdagverblijf het Korfje is gevestigd in HeerderHaegen, een multifunctioneel gebouw, waar dagbehandeling voor ouderen, thuiszorg en kinderopvang onder 1 dak zitten. Daarnaast is HeerderHaegen een appartementencomplex voor ouderen die zelfstandig wonen maar een beroep kunnen doen op de zorgverleners van de naastgelegen instanties. Het Korfje beschikt over een eigen ruimte, die via de zij ingang van het gebouw te bereiken is, en gedeeld wordt met de andere partijen die gebruik maken van het pand.

Er zijn afspraken gemaakt rondom het contact met de cliënten van dagbehandeling. Hieronder volgt een opsomming. De afspraken zijn ook aanwezig op en bekend op de groep.

- De deuren van de ruimte van het Korfje zijn tijdens openingstijden gesloten. Er komen alleen bewoners van dagbehandeling bij het Korfje op bezoek onder begeleiding.
- De kinderen komen alleen onder begeleiding op de gang.
- De kinderen (peuters van 2-4 jaar oud) van het Korfje gaan regelmatig op bezoek bij hofje wendakker, het naastgelegen zorgcentrum voor een gezamenlijke activiteit. Tijdens deze bezoeken is er altijd een pedagogisch medewerker van het Korfje aanwezig, die worden ondersteund door 1 of meerdere medewerkers van de zorginstelling.
- Als de kinderen van het Korfje in contact komen met cliënten van de dagbehandeling of zorginstelling, worden de kinderen nooit opgetild en gaan de kinderen niet op schoot bij een cliënt.

13. Reggio Emilia

We hebben ons laten inspireren door de pedagogische visie van Reggio Emilia. Deze wijze van werken sluit goed aan bij de visie zoals deze hierboven beschreven.

13.1 Kindergericht werken

Binnen ons kinderdagverblijf staat het kind centraal. Gekeken wordt op welke manier het kind zich goed kan ontwikkelen en zich prettig voelt. De pedagogisch medewerkers kijken en luisteren naar wat het kind nodig heeft en handelen daar naar.

13.2 Pedagogiek van Reggio Emilia

Wat houdt de kinderen bezig”, in plaats van dat we kinderen “bezighouden”.’

Grondlegger van de pedagogiek van Reggio Emilia is de Italiaan Loris Malaguzzi (1920-1994). In 1945 was Malaguzzi als leerkracht betrokken bij de bouw van een nieuw kindercentrum in Italië. Hij verdiepte zich in visies over onderwijs aan jonge kinderen en combineerde deze met zijn eigen ideeën en ervaringen tot een eigen pedagogiek.

Communiceren in meerdere talen

Voor kinderen is het zich kunnen uitdrukken en communiceren heel wezenlijk. Maar jonge kinderen doen dit moeilijk met woorden. Zij hebben wel andere manieren om zich te uiten; door te wijzen, ergens naar toe te kruipen, te zingen, te dansen of tekenen en knutselen. Allemaal talen waarmee kinderen hun wereld onderzoeken.

Al deze vormen van communicatie zijn van belang, omdat elke vorm zijn eigen zeggingskracht en mogelijkheden heeft. Er is dan ook veel aandacht voor kunstzinnige vorming om kinderen bewust te maken van de vele uitdrukkingmogelijkheden.

Dit noemt de gerenommeerde Italiaanse pedagoog Malaguzzi de 100 Talen van kinderen. Hij is de grote inspirator geweest achter de pedagogiek van Reggio Emilia.

13.3 Creativiteit

Binnen de pedagogiek van Reggio Emilia is er veel aandacht voor kunstzinnige vorming om kinderen bewust te maken van de vele uitdrukkingmogelijkheden.

Kinderen houden ervan om bezig te zijn met materialen. Ze willen graag kennismaken met nieuwe materialen. Ze leren hierdoor de mogelijkheden en eigenschappen kennen zonder dat daarbij nog belangrijk is wat voor resultaat ze ermee kunnen behalen. Het is voor hen één grote ontdekkingsreis. De pedagogisch medewerkers stimuleren dit door regelmatig knutselactiviteiten te organiseren en door te werken met verschillende materialen zoals water, zand, klei en verf.

Creatief zijn kun je op vele manieren doen. Fantasie verhalen vertellen en eigen liedjes bedenken is ook een vorm van creativiteit. Oplossingen bedenken voor onverwachte situaties vereist zeker creativiteit..

De pedagogisch medewerkers geven hierin de ruimte door naar het kind te luisteren, mee te denken en te stimuleren in het zelf bedenken van een oplossing. De opmerking van een kind bijvoorbeeld over zijn schaduw, kan aanleiding zijn om het verschijnsel schaduw verder te onderzoeken. Het kind ervaart op deze manier dat wat hij zegt ook belangrijk is en dat hij leuke en goede dingen kan bedenken.

13.4 Documenteren

Alles wat de kinderen doen, denken, maken, bespreken wordt vastgelegd door middel van foto's, teksten, gemaakt werk, etc. Deze documentatie dient allereerst als geheugen voor de kinderen waardoor ze op hun ideeën kunnen voortborduren. Daarnaast vormt het gespreksstof voor de volwassenen die de gegevens proberen te analyseren en te interpreteren. Daarbij staat het onderzoeksproces van kinderen voorop en niet het resultaat van hun werk. Tot slot geeft het ouders veel informatie over de dingen waarmee hun kinderen bezig zijn. Deze documentatie wordt verzameld in de portfolio van de kinderen.

13.5 De meerwaarde voor het kind

Uit onderzoek in Italië is gebleken dat wanneer de kinderen met 6 jaar naar de Italiaanse staatsschool gaan, ze opvallen door hun inventiviteit en creativiteit. Ondanks het saaie en vrij autoritaire aanbod op deze scholen blijft dit groter dan van hun leeftijdgenoten. De kinderen van Reggio Emilia hebben ook een sterk zelfgevoel, ze kunnen goed samenwerken en staan open voor ideeën van anderen. Ze kunnen zich goed concentreren en gaan respectvol met elkaars maaksels om. Dat wat de kinderen uitdrukken in hun honderd talen (de producten van klei, bouwblokken, tekeningen en schilderijen) is van een bijzondere kwaliteit.

Gedicht de 100 talen van kinderen, door Loris Malaguzzi.

*Het kind
Bestaat uit honderd
Het kind heeft
honderd talen
honderd handen
honderd gedachten
honderd manieren van denken
van spelen, van spreken.
Honderd, altijd weer honderd
Manieren van luisteren
Verwonderen en liefhebben
Honderd vreugden
Om te zingen
En te begrijpen
Honderd werelden
Om te ontdekken
Honderd werelden
Om te verzinnen
Honderd werelden
Om te dromen.
Het kind heeft honderd talen
(en nog honderd honderd honderd meer)
Maar ze pakken er negenennegentig af.
De school en de samenleving
Scheiden het hoofd van lichaam
Zij zeggen tegen het kind:
Dat hij zonder handen moet denken
Zonder hoofd moet handelen
Moet luisteren en niet praten
Moet begrijpen zonder vreugde
Alleen met Pasen en met kerst
Mag lief hebben en verwonderen.*

*Ze zeggen tegen het kind:
Ik geef je de al ontdekte wereld
en van de honderd
pakken ze er negenennegentig af.
Ze zeggen tegen het kind:
Dat werk en spel
Realiteit en fantasie
Wetenschap en verbeelding
Hemel en aarde
Verstand en droom
Dingen zijn
Die niet bij elkaar horen.
En dus vertellen ze het kind
Dat de honderd er niet is.
Het kind zegt:
ZEKER DIE IS ER WEL!*